

Zvláštní
číslo
ROČNÍK 15

22. února 2006

Před 60 lety – 21. února 1946 – schválilo Prozatímní Národní shromáždění Československa zákon č. 35/1946 Sb., o obnovení olomoucké univerzity pod názvem Univerzita Palackého. Zákon deklaroval vznik čtyř fakult – bohoslovecké, lékařské, filozofické a právnické. Zatímco ke konstitování právnické fakulty nedošlo, přibyla do

svazku UP o dva měsíce později Pedagogická fakulta (zákonem z 9. dubna 1946). Dne 20. 4. 1946 byl do funkce rektora Univerzity Palackého jmenován filozof a sociolog prof. J. L. Fischer.

-red- ▶

Usnesení Prozatímního Národního shromáždění

o vládním návrhu zákona (tisk 176)
o obnovení univerzity v Olomouci (tisk 187).

Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé schválilo ve 33. schůzi dne 21. února 1946 tuto osnovu zákona:

Zákon

ze dne 21. února 1946

o obnovení univerzity v Olomouci.

shromáždění republiky Československé, chtějíc oděnit nepřátelské starobylé universitě olomoucké, usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Starobylá universita olomoucká se obnovuje v plném rozsahu jako československá státní universita v Olomouci s fakultami bohosloveckou, lékařskou, filozofickou a filosofickou a bude se nadále nazývat „Universita Palackého“.

Po 60 letech se znovu rozezněly olomoucké zvony na počest Univerzity Palackého

Podle dobových pramenů byl zákon o obnovení olomoucké univerzity přijat Prozatímním Národním shromážděním Československa ve

14 hodin 44 minut. Poté, co tato dychtivě očekávaná zpráva dorazila do Olomouce, rozezněly se zdejší kostelní zvony. Město, které se mohlo znovu začít zdobit přídomkem „univerzitní“, tak vzdalo hold dovršení snah o návrat druhého nejstaršího českého vysokého učení na střední Moravu. Přesně rok poté se v olomoucké Redutě konalo slavnostní otevření Univerzity Palackého za účasti představitelů státu – prezidenta dr. E. Beneše, náměstka předsedy vlády Z. Fierlingera a dalších významných hostů.

O šedesát let později – 21. 2. 2006 – si mohli Olomoučané tuto významnou etapu vývoje svého města a univerzity připomenout obdobným způsobem: v 15 hodin se na počest Univerzity Palackého znovu rozhou-

paly olomoucké zvony, které zároveň zvaly na slavnostní bohoslužbu pro Univerzitu Palackého. Celebroval ji arcibiskup olomoucký a metropolita moravský Mons J. Graubner, Velký kancléř CMTF UP.

Oslavy 60. výročí obnovení UP uvedly již o několik dnů dříve přednášky z historie Univerzity Palackého, které na počátku února za velkého zájmu návštěvníků přednesli ve Vlastivědném muzeu Olomouc prof. J. Fiala, člen Katedry bohemistiky FF UP, a ředitel Archivu UP PhDr. P. Urbášek. V následujících dnech proběhly další akce zařazené do programu oslav: koncert pedagogů Katedry muzikologie FF UP, studentské divadelní představení *Hliněný kabaret* a vernisáže výstav – *Exil v Československu*, publikační činnost CMTF a práce studentů a absolventů Katedry výtvarné výchovy PdF UP. Ve středu 22. 2. se pak v Atriu Uměleckého centra UP uskutečnil *Slavnostní koncert k 60. výročí obnovení olomoucké univerzity*.

Jedna z nejvýznamnějších částí oslav je připravena na čtvrtek 23. 2.: v Regionálním centru se uskuteční slavnostní akt inaugurace rektora UP prof. L. Dvořáka a nově zvolených děkanů čtyř fakult prof. L. Ludíkové, prof. J. Ševčíka, prof. I. Bartečka a doc. D. Tomajka. Pozvání k účasti přijali Ing. J. Paroubek, předseda vlády ČR, doc. P. Kolář, CSc., náměstek ministryně školství, rektor Univerzity v Opoli prof. S. S. Nicieja a další významní hosté.

Odpoledne pak bude v Uměleckém centru UP zahájeno zasedání České konference rektorů.

-red-, ilustrační foto -tj-

Vivant sequentes

Když jsme v prosincových dnech, těsně před Vánocemi roku 1989 svobodně volili nové akademické funkcionáře naší alma mater, připadalo nám, že vše, co jsme schopni si představit jako žádoucí a vyžadující změny, bude samozřejmě i realizovatelné. Po pravdě řečeno, v revoluční atmosféře bývají i radikální myšlenky proveditelnější. Domnívám se, že jsme historických příležitostí k rozšíření a zkvalitnění olomouckého vysokého učení využili vzhledem k daným možnostem docela přesvědčivě a proměnili jsme skomírající školu na instituci opět živou a perspektivní. Skutečností, že Univerzita Palackého vstala jako fénix z popela nahromaděného totalitou, si všimli lidé nejen u nás, ale i v zahraničí, jak to potvrdilo též udělení prestižní Ceny Hannah Arendtové roku 1996, kdy se Olomouc stala též místem konání konference rektorů evropských univerzit.

V tom roce jsme si připomínali padesáté výročí obnovení univerzity v hanácké metropoli a na rozdíl od výročí o deset a dvacet let ranějších, jsme mohli otevřeně vzdát hold i prvmu rektorovi z roku 1946, profesoru J. L. Fischerovi. Mohli jsme vděčně připomenout jeho zásluhy a navíc se nechat inspirovat některými jeho představami, které už on sám po komunistickém převratu z roku 1948 realizovat nemohl.

Během příprav padesátého výročí obnovení olomoucké univerzity se přesto ozývaly též hlasy, že k oslavám není důvodů. A to v době, kdy se škola rozrostla nejen o řadu významných budov, ale také o tři nové fakulty a kdy počet studentů se od dnů „něžné revoluce“, jak jsme k událostem v listopadu 1989 odkazovali, zvýšil na více než dvojnásobek. Ale vykouřili jsme i k hlubším změnám, které si transformace vyžadovala a které směřovaly nejen ke zvýšeným kvantitativním, ale též ke zlepšeným kvalitativním ukazatelům.

Letos jsme v historii univerzity o deset let dále. Určitě existují nové důvody ke spokojenosti a radosti, mnohá pracoviště mohou být pyšná na

Dokončení na str. 2

Toto číslo je věnováno inauguračním projevům nového rektora a děkanů fakult UP.

Projev odstupující rektorky UP

prof. MUDr. PhDr. Jany Mačákové, CSc.

Vaše Magnificence, Spectabiles, Honorabiles, Rectores Magnifici, Cives Academici, vzácní hosté!

V těchto dnech si připomínáme 60. výročí obnovy vysokého učení v Olomouci. Sedesát let je v novodobé historii naší vysoké školy dostatečně dlouhá doba, aby bylo možné posoudit, jak se rozvíjela, jakých úspěchů dosáhla, co vše jí v průběhu těchto let potkalo. Já jsem měla tu čest stát v jejím čele šest let, což je desetina období, které si připomínáme. Při inauguraci v roce 2000 v mém prvním funkčním období jsem mimo jiné mluvila o téměř symbolickém významu čísla dvě. Nastupovala jsem jako 162. rektor, počítáno od roku 1573 a 12. po obnově univerzity v roce 1946 a jako druhá žena v této funkci. V roce 2003 jsem ve volbách získala důvěru členů Akademického senátu UP a mohla nastoupit do druhého funkčního období. Tehdy jsme si připomínali 430. výročí založení vysokého učení v Olomouci. V roce, kdy končím své druhé funkční období, oslavujeme 60. výročí obnovy.

Do funkce rektorky jsem nastupovala s řadou plánů, vizí a představ o dalším rozvoji naší alma mater. Většinu se podařilo splnit, některé přecházejí do dalšího období, a některé se naplnit nepodařilo. Univerzita Palackého se postupně měnila, dalo by se říct jak zevnitř, tak zvenčí. Jasně viditelné jsou úpravy a rekonstrukce budov. Otevřeli jsme Umělecké centrum UP, rekonstruovanou budovu konviktu. Na její rekonstrukci je možné jasně doložit, jak je na univerzitě důležitá kontinuita v základních představách. Prof. Jařab budovu pro UP získal, ve funkčním období prof. Dvořáka byla rekonstrukce zahájena a já jsem měla tu čest rekonstruovanou budovu předat k užívání katedrám Filozofické a Pedagogické fakulty. Přispěli jsme

tak významně k záchraně historické budovy v centru města a umožnili obyvatelům města i regionu navštěvovat kulturní akce, které zde probíhají. Snad nejvýrazněji se postupně změnil areál v Nefedíně. Dnes při pohledu na rekonstruované budovy Fakulty tělesné kultury a koleji si asi málokdo vzpomene, jak tento areál vypadal v roce 1989. Rekonstrukce a úpravy probíhaly i v jiných budovách a prostorách, jak např. v budově Pedagogické fakulty na Žižkově náměstí, tak v budově Právnické fakulty, kde vznikl tolik potřebný moderní vybavený přednáškový sál. Společně se Statutárními městem Olomouc jsme zahájili budování Vědeckotechnického parku v areálu Holice, kde by se mělo pokračovat dalšími etapami.

Vytváření odpovídajícího prostředí pro výuku a tvůrčí činnost je důležité, ale samo o sobě by nám nezajistilo, že na univerzitě probíhá a bude i nadále probíhat kvalitní výuka založená na nejnovějších poznatcích. Postupně proběhla restrukturalizace studijních programů, většina z nich prošla úspěšně akreditací a reakreditací, zavedeny byly programy nové. Zvýšil se počet studentů, stále více jich tráví část studijní doby v zahraničí. Velmi mne těší, že se nám podařilo rozšířit okruh zahraničních vysokých škol, se kterými spolupracujeme. Na Filozofické fakultě jsme poprvé mohli předat absolventům diplomy nejen z naší univerzity, ale také Univerzity Charlese de Gaulla v Lille III. Podobný typ spolupráce je teď navázán na Právnické fakultě. Snažili jsme se daleko více propojit výuku a tvůrčí činnost na jednotlivých fakultách mezi sebou. Ustavili jsme proto kolegia oborů, ve kterých jsou zastoupeni zkušení akademičtí pracovníci, kteří dokáží ve svých záměrech překročit hranice kateder a fakult.

Naši pracovníci jsou stále úspěšnější při získávání prostředků mimo základní dotaci z MŠMT. Jde o nejruznější typy grantů, které významně pomáhají našemu rozvoji. Nedaří se sice úspěšně na všech fakultách a oborech stejně, ale tam, kde nedosahujeme tak úspěšně na výzkumné granty jako na Přírodovědecké a Lékařské fakultě, dařilo se získat větší objem prostředků např. z programů Rozvoje lidských zdrojů. Finanční podporu na kulturní, sportovní i jiné akce jsme získávali z programů Olomouckého kraje a Statutárního města Olomouc. Společně pořádáme Academia Film Olomouc, Statutární město poskytuje již několik let stipendium našim studentům na studijní pobyt v zahraničí, finančně podporuje Přednášku absolventa. Trvalo by hodně dlouho, kdybych měla alespoň připomenout některé významné akce, mezinárodní konference, objevy a úspěchy, kterých členové akademické obce a zaměstnanci univerzity dosáhli. Podrobně je možné seznámit se s tím, čeho jsme dosáhli, ve výročních zprávách za jednotlivá léta. V letošním roce jsme zpracovali Hodnocení UP, kde jsme popsali i to, co se nám tak úplně nepodařilo.

Všechno, co se podařilo, by nebylo možné bez aktivity a široké podpory členů akademické obce a zaměstnanců. Vám všem patří moje poděkování. Zvláště bych ráda poděkovala svým nejbližším spolupracovníkům. Po obě funkční období společně se mnou obětavě působili ve svých resortech prorektor doc. R. Horák, CSc., a prof. M. Mašláň, CSc. Jedno funkční období se se mnou podíleli na řešení mnohdy složitých situací doc. L. Hornová, CSc., prof. L. Ludíková, CSc., doc. J. Luska, CSc., doc. V. Řehan, a doc. M. Hirschová, CSc. Významný podíl na úspěších univerzity mají

Prof. J. Mačáková, CSc., stála v čele Univerzity Palackého po dvě funkční období. V roce 2000, kdy byla zvolena do funkce rektorky UP poprvé, převzala vedení po prof. L. Dvořákově; právě jemu nyní předává rektorský úřad jako odstupující rektorka UP za období 2000–2006. V devadesátých letech zastávala funkce předsedkyně Akademického senátu UP, prorektorky pro studijní záležitosti a děkanky Lékařské fakulty UP. Působí na Ústavu patologické fyziologie LF UP.

foto -tj-

děkaní všech sedmi fakult. Společně se mnou končí ve svých funkcích prof. H. Válková, CSc., a prof. F. Mezihorák, CSc. Jejich roli jistě náležitě zhodnotí nově nastupující vedení obou fakult. Mé poděkování patří Ing. J. Jirkovi, který jako kvestor dbal na to, aby se představy nás akademických funkcionářů držely ekonomické reality. Děkuji členkám a členům Kolegia rektorky, Vědecké rady UP a Akademického senátu UP. Mé poděkování patří také kancléři PhDr. T. Hrbkovi a paní Wernerové, bez jejichž pomoci bych se jen těžko obešla. Děkuji řediteli Informačního centra UP PhDr. R. Hladkému a paní ředitelce SKM Ing. B. Pirklové, a jejich prostřednictvím pracovníkům IC UP a SKM UP, kteří přispěli ke spokojenosti naší akademické obce a zaměstnanců. Podporu nám poskytoval Olomoucký kraj, jak pod vedením hejtmána Ing. J. Březiny, tak pod současným vedením RNDr. I. Kosatíka. Primátor Statutárního města Olomouc Ing. M. Tesářík působí také ve Správní radě UP, která na nás nejen bedlivě dohlížela, ale přicházela i s cennými náměty pro rozvoj univerzity. V čele Správní rady stál a dnes opět stojí Mons. J. Graubner, který má k naší univerzitě velmi blízko i jako Velký kancléř naší Cyrilmetodějské teologické fakulty. Za možnost podílet se na práci v inspirující kolegiální prostředí děkuji členům České konference rektorů, slibně se rozvinula spolupráce s Hospodářskou komorou a řadou podniků a institucí. I jejich představitelům patří můj dík. Děkuji těm poslancům a senátorům Parlamentu ČR, kteří přispěli k rozvoji UP. Za podporu a trpělivost, se kterou snášeli, že jsem jim nemohla věnovat tolik času, kolik bychom si společně přáli, děkuji manželovi, oběma synům a vnučkám. V průběhu svých dvou funkčních období jsem se setkala s řadou lidí, které bych možná jinak nemohla blíže poznat. Mrzí mne, že nemohu vzhlédem k vymezenému času jmenovat více těch, kteří mi v různých, mnohdy složitých situacích pomohli – proto tedy ještě jedno obecné – děkuji vám, velmi jsem si vždy vaší podpory a pomoci vážila.

Významnou měrou nám naší snahu o rozvoj univerzity usnadnilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pod vedením paní ministryně JUDr. P. Buzkové, která dokázala přesvědčit vládu, že pro zvýšení prosperity naší společnosti je důležité i prakticky naplňovat slova o podpoře vzdělávání a výzkumu a vývoje. V posledních letech se zejména její zásluhou stále zvyšovala státní dotace pro oblast vysokého školství i prostředky poskytované pro výzkumné granty. Bez této podpory bychom velmi obtížně dále zvyšovali kvalitu poskytovaného vzdělávání. Paní ministryni a jejímu náměstkovi doc. P. Kolářovi, CSc., proto patří naše poděkování.

Věřím, že podpora všech, kteří přispěli k rozkvětu naší Alma mater, zůstane zachována i pro další období a nově nastupující vedení univerzity se o ni bude moci opřít.

Do rukou předsedy Akademického senátu UP nyní skládám svůj úřad a předávám insignie, které mi byly svěřeny jako symbol rektorské funkce na základě volby akademickým senátem a jmenování prezidentem republiky. Svému nástupci, Jeho Magnificenci prof. L. Dvořákově, CSc., přeji, aby se mu podařilo naplnit většinu představ, se kterými do své funkce nastupuje.

Vivat, crescat, floreat Universitas Palackiana Olomucensis.

Vivant...

Dokončení ze str. 1

svou pedagogickou i vědeckovýzkumnou práci. Olomoucká Univerzita Palackého stojí sedesát let po svém zákonném ustavení pevně na nohou a směřuje rok po roce k naplnění ideje rozvinuté UNIVERSITAS. Je potěšením na tuto cestu jí popřát štěstí a dobrý vítr.

Zda je co zlepšovat? To bude vždy a nejen na naší alma mater, ale v celém českém a jistě i evropském vysokém školství. Už srovnání s americkými výzkumnými univerzitami a hlavně s jejich výsledky ve vědeckém bádání naznačují, kde je co dohánět. Také možnosti vytvořené bolognským procesem bývají jen velmi zdráhavě naplňovány, protože mnohde ještě chybí odvaha, jinde se zaštiťujeme hodnotou tradic, které by si zasloužily spíše provětrat. Někde je patrná nedostatečná vůle a připravenost k diferenciaci, ale i ke koordinaci a harmonizaci v oblasti studijních programů, a to doma i v mezinárodním kontextu. Bohužel se stále málo daří navazovat plodné a plnější kontakty s absolventy, ale přesvědčivě zatím většinou nepůsobí ani nabídky univerzít ke spolupráci partnerům mimo školy a oblast školství.

Hodně se hovoří o tom, zda akademická obec dostatečně přispívá k rozvoji aktivní demokracie, zda nemá dluh ve výchově k občanství i k evropskosti, a to i proto, že se nedostatečně zapojuje do politických debat, i když by právě univerzity mohly a měly erudované a účinně přispívat k rozvoji politické kultury v zemi. Závažný je také úkol jasněji definovat pojmy jako autonomie a zodpovědnost univerzít a promítnout jejich logické propojení do každodenní praxe, ale i do perspektivních vizí, jež by měla každá univerzita mít a jimiž by měla žít.

I v roce sedesátého výročí obnovy druhého nejstaršího vysokého učení u nás si musíme připomenout, že podmínkou kvality bývá nejen talent, ale i cílevědomost a pracovní nasazení. Pamatujme na zkušenosti z minulých let a desetiletí, abychom se vyhnuli krokům chybným a abychom naopak dále rozvíjeli cesty a hodnoty, které si kultivace a prohlubování zaslouží. A nebojme se dát prostor ambicím, které chtějí vzlétat – non caret is, qui non desiderat (nic nepostrádá ten, kdo po ničem netouží).

Prof. J. Jařab, emeritní rektor UP

Inaugurační projev rektora UP prof. RNDr. Lubomíra Dvořáka, CSc.

Universitatum fraternalum Rectores Magnifici, Spectabiles, Honorabiles, Cives Academici, vzácní hosté, dámy a pánové!

Před 60 lety, dne 21. února 1946, Prozatímní národní shromáždění Československé republiky přijalo zákon, jímž byla v Olomouci obnovena univerzita, nesoucí od té doby jméno moravského rodáka a významného českého historika a politika Františka Palackého. Tímto krokem byly naplněny tužby mnoha občanů Olomouce a celé střední Moravy o obnovu univerzity v našem historickém městě. Připomeňme, že již v zimním semestru 1945/46 byla zahájena výuka na teologické fakultě, která jako jediná udržovala v Olomouci kontinuitu univerzitního vzdělávání mezi r. 1860, kdy byla zrušena Caesaro-Regia Universitas Franciscea Olomucensis, a uzavřením českých vysokých škol v r. 1939. Myslím, že důležitá role této fakulty v kontextu olomouckého univerzitního školství si zaslouží odpovídající zhodnocení a ocenění.

Necítím se být povolán k tomu, abych nyní hodnotil uplynulých 60 let univerzity. Již dnes však musíme s hlubokým respektem a úctou pohlížet na úsilí prvního rektora, profesora Josefa Ludvíka Fischera, zejména pak na jeho odvahu formulovat vysoké cíle pro univerzitu, a to v podmínkách, z dnešního pohledu spíše zoufalých. Snaha vybudovat v určitých oborech špičkovou pracoviště evropských parametrů, podložena jeho rozsáhlými kontakty v zahraničí, výbornou jazykovou výbavu a respektovanou odborností, snaha rozvíjet zahraniční mobility učitelů a studentů, vzaly za své velmi brzy, po únoru 1948. Škoda, že tyto jeho myšlenky mohly být rozvíjeny až po dalších více než 40 letech.

Vývoj UP nebyl v uplynulých 60 letech vůbec jednoduchý. K otevření v zákoně deklarované právnické fakulty došlo až v roce 1991, v r. 1953 hrozila univerzitě likvidace, když byla redukována na jedinou fakultu, lékařskou. Naštěstí v běhu stálých školských reforem byla zároveň založena Vysoká škola pedagogická se dvěma fakultami, společenských věd a přírodních věd, aby pak v r. 1958 byla zrušena a její fakulty přejmenované na filozofickou a přírodovědeckou se staly opět součástí univerzity. K řešení ve prospěch zachování univerzity jistě přispěl i tehdejší rektor, velmi kontroverzní prof. Jaromír Hrbek, který v tomto případě osvědčil svou rozhodnost a využil svůj nemalý politický vliv. Když se v r. 1964 stal zrušený Pedagogický institut pedagogickou fakultou, měla UP fakulty čtyři, s nimiž vystačila až do akademického roku 1989/90. Připomínám, že v té době bylo na UP zapsáno 6239 studentů. Pro srovnání, v současnosti studuje na sedmi fakultách UP téměř 18 000 studentů.

Za pozitivní skutečnost lze považovat to, že i před rokem 1989 dokázalo olomoucké univerzitní školství, přes všechny ideové a zejména politické tlaky, obhájit svou existenci a v kontextu tehdejších poměrů se zařadilo mezi tradiční české univerzity.

V univerzitních dějinách zanechaly výraznou stopu mnohé významné vědecké a lidské osobnosti své doby. Chci v této souvislosti připomenout alespoň některá jména, dnes již nežijících profesorů, kteří vytvářeli pozitivní stránky univerzitních dějin. V oboru humanitních věd to byli, vedle již vzpomínaného Josefa Ludvíka Fischera, např. Ladislav Hosák, Ivan Poldauf, Bohumil Markalous (Jaromír John), Ida Rochovanská, Robert Smetana, Oldřich Králík nebo František Cínek. V oboru medicíny např. Karel Amerling, Václav Vejdovský, Arnold Pavlík, Vladislav Rapant, František Santavý, Josef Zrzavý nebo Pavel Lukl, v přírodních vědách pak Bedřich Havelka, Engelbert Keprt, Mečislav Kuraš, Otto Mrkos, Josef Dostál, Bohumil Hacer, Vladimír Ulehla a Richard Vinařický. Slušelo by se připomenout, že mnohem dříve, v letech 1840-1843 studoval v Olomouci snad nejcitovanější český autor, zakladatel genetiky Řehoř Mendel.

Před 10 lety tehdejší rektor UP, prof. Josef Jařab, CSc., ve svém projevu k 50. výročí obnovy univerzity, když charakterizoval její vývoj po listopadu 1989, mj. řekl: „...budujeme univerzitu moderního a svobodného světa, univerzitu s autonomií a duchovní integritou... Cas, který je před námi, je čas náš...“. Na těchto slovech není nutné ani nyní nic podstatné-

ho měnit. Podívejme se na to, jak tento čas můžeme a chceme využít.

Mnohé jsem již řekl před rektorskými volbami a v jejich průběhu. Mluvil jsem především o podpoře špičkových badatelských pracovišť a budování nových, která mohou být základem center excelence, o lepší spolupráci a komunikaci v rámci univerzity, o vytváření mediálního obrazu univerzity, o nutnosti zkvalitnit a zefektivnit práci administrativy, která narůstá řadou téměř geometrickou. Rád bych se teď vyjádřil z poněkud jiných úhlů pohledu.

Již byl zmíněn výrazný nárůst počtu studentů. Logicky se nabízí otázka – máme jít dále touto cestou, na niž reálně hrozí, že budeme ke studiu přijímat i takové studenty, kteří mají malou naději na úspěšné dokončení studia? Budeme rozšiřovat nabídku méně náročných bakalářských programů? Nebo přibrzdíme a budeme se důsledně věnovat udržení vysoké kvality absolventů, především v navazujících magisterských a doktorských programech? Jsem přesvědčen, že univerzita je tu od toho, aby přednostně vzdělávala svým způsobem elitní absolventy, myslím, že časy extenzivního rozvoje univerzity brzy skončí. Souhlasím s profesorem Milanem Knížákem, že univerzity by neměly plnit roli kvalitnějších řemeslných učilišť, ale mají vychovávat hluboce vzdělané absolventy, vychované k pokoře a k vědomí povinnosti, k umění pochýbovat, schopných chápat svět v jeho různorodosti a složitosti, schopné obstat i v mezinárodním porovnání.

Na univerzitě je pěstováno široké spektrum oborů, zdánlivě jen obtížně slučitelných svými specifickými požadavky. Mám na mysli výrazně exaktní obory medicínské a přírodovědné na straně jedné, a obory humanitní, uměnovědné i umělecké na straně druhé. Dokažme si, že taková struktura oborů může být naopak mnohostranně inspirující. Vždyť vědecký výzkum není jen práce v laboratořích, ale je zároveň součástí národní kultury. Exaktní věda, humanitní disciplíny a umění vždy byly a stále jsou úzce spjaté, navzájem se v jistém smyslu potřebují a navzájem se přesahují. Dejme proto na univerzitě více prostoru vzájemnému obohacování a komunikaci.

Mnoho času každoročně trávíme debatami nad finančními záležitostmi v souvislosti s dělením peněz mezi organizační jednotky univerzity. Již delší dobu je zřejmé, že naše pracoviště mohou získávat, a některá již získávají, nemalé prostředky v různých typech grantových a projektových soutěží, dokonce, že z takových zdrojů lze získat více peněz než z příspěvků na studenty. Ne všichni jsou v tomto úsilí stejně úspěšní, mnozí dosud projevují v tomto směru jen málo úsilí. Proto apeluji, zkusme nalézt odvahu a víru ve vlastní síly i tam, kde se to dosud nedařilo, povznesme se nad malicherné spory a zúročme na tomto poli své zkušenosti, schopnosti a dosavadní vědecké, odborné a vzdělávací výsledky.

V novodobé historii považují za velmi podstatný vztah univerzity a města i širokého středomoravského regionu. Vždyť po válce to byli občané města a okolí a bez ohledu na politickou příslušnost i členové samosprávných orgánů, kteří se zasloužili o obnovu univerzity. Zajistili financování původních univerzitních insignií a řetězů a pomáhali zajistit prostory pro její činnost. Samozřejmě, ne vždy byly a jsou tyto vztahy idylické, ale je naše povinnost na jejich kvalitě stále a mnohem intenzivněji pracovat. Vždyť město by bez univerzity bylo pouhým provinčním městem s omezeným kulturním a společenským životem a na druhé straně univerzita potřebuje ke svému rozvoji zájem historického města. Pozvednutí našeho relativně zaoštalého regionu je naším společným úkolem a hledání vhodných metod a cest povinností.

V závěru svého vystoupení bych velmi rád poděkoval všem minulým i současným učitelům univerzity, studentům, technikům, administrativním pracovníkům, zkrátka všem, kteří v různých obdobích života univerzity přiložili ruku k dílu a zasloužili se o její dobré jméno. Chci také poděkovat naprostě většině z několika desítek tisíc absolventů, kteří se velmi dobře uplatňují

Prof. L. Dvořák, CSc., byl do funkce rektora zvolen Akademickým senátem UP 19. 10. 2005. Na nejvyšším akademickém postu se tak ocitl již podruhé: ve funkci rektora UP působil také v letech 1997–2000. Tentokrát je jeho funkční období vymezeno daty 1. 2. 2006–31. 1. 2010. Prezident republiky prof. V. Klaus jej spolu s dalšími třinácti nově zvolenými rektory českých vysokých škol jmenoval 23. 1. 2006.

Prof. L. Dvořák je členem Katedry experimentální fyziky Přírodovědecké fakulty UP. K hlavním oblastem jeho vědeckého a odborného zaměření patří luminiscence anorganických materiálů, optické vlastnosti tekutých krystalů a biofyzikální aspekty primárních fotosyntetických procesů.

Je absolventem Přírodovědecké fakulty UP, kde působil od roku 1964. V letech 1993–1997 a 2003–2006 stál v jejím čele jako děkan.

foto -tj-

ve zdravotnictví, školství, vědě a výzkumu, v institucích státní správy a samosprávy, v podnikatelské sféře a mnozí se neztratili ani na špičkových zahraničních pracovištích, za to, že svým zaujetím pro věc, svou erudicí a kvalitní práci podstatně přispěli k pozitivnímu obrazu své alma mater. Mě poděkování patří rovněž Univerzitě Karlově a Masarykově univerzitě, jednak proto, že v prvních letech existence univerzity jejich učitelé u nás působili a pomohli tak výrazně ke kvalifikovanému zahájení její činnosti, jednak proto, že jsme na těchto univerzitách vždy měli otevřené dveře, mohli tam pracovat na svém růstu, nalézali tam ochotné kolegy a spolupracovníky při řešení vědeckých, výzkumných i výukových problémů. Jsem rád, že v současné době naopak mnozí učitelé obou těchto univerzit absolvovali svá kvalifikační řízení u nás a že i tímto způsobem můžeme vyjádřit našim kolegům své poděkování.

Děkuji také všem odstupujícím akademickým hodnostářům, děkanům, proděkanům a prorektorům, vedoucím pracovišť – ústavů, kateder, laboratoří, ateliérů. Přeji jim do budoucna všechno dobré, hodně dalších životních úspěchů, stále zdraví, pohodu, životní optimismus a dobré spolupracovníky.

Zvláště chci poděkovat emeritní rektorce UP profesorce Janě Mačákové, která univerzitu vedla v uplynulých šesti letech. Jako výraz ocenění všeho vykonaného předám profesorce Janě Mačákové Pamětní medaili UP.

Velmi důležitá bude pro mne podpora nejbližších spolupracovníků, jimiž jsou Spectabiles paní děkanka a paní děkani fakult a prorektori. Dovolte, abych Vám představil paní prorektorku pro záležitosti vědy a výzkumu prof. Jiřku Ulrichovou, CSc., která je zároveň mou statutární zástupkyní, paní prorektorku pro organizační záležitosti a financování JUDr. Ludmilu Lochmanovou, Ph.D., prorektorku pro záležitosti výstavby a rozvoje prof. Evžena Weigla, CSc., prorektorku pro záležitosti studia a studentů doc. Miroslava Chrásku, Ph.D., a prorektorku pro vnější vztahy Mgr. Jakuba Dürra.

Děkuji Vám za pozornost a přeji univerzitě do budoucna jen to nejlepší.

Q.B.F.F.Q.S.U.P. (Quod bonum, felix, faustum, fortunatumque sit Universitatis Palackianae.) Ať je to k dobru, štěstí, blahu a zdaru Univerzity Palackého.)

Z historie olomoucké univerzity

Založení prvního vysokého učení na Moravě (druhé nejstarší univerzity v českých zemích) bylo výsledkem rekatolizačních snah olomouckého biskupa Viléma Prusinovského z Víckova (1565–1572). Ten v roce 1566 povolal do Olomouce příslušníky jezuitského řádu, kteří zde založili svůj řádový dům – kolej Tovaryšstva Ježíšova, při níž postupně vzniklo gymnázium, akademie s právem promovat k univerzitním hodnostem, kněžský seminář, šlechtický konvikt a seminář sv. Františka Xaverského pro nemajetné studenty. Prvním rektorem tohoto učiliště se stal Španěl Hurtado Pérez.

O povýšení jezuitské koleje na plnohodnotné vysoké učení se zasloužil nástupce biskupa Prusinovského na olomouckém biskupském stolci Jan Grodecký. Dne 22. prosince 1573 potvrdil římsko-německý císař Maximilián II. fundaci biskupa Prusinovského a současně poskytl olomoucké koleji Tovaryšstva Ježíšova právo udělovat univerzitní grady.

▲ První rektor olomoucké koleje, gymnázia a akademie Tovaryšstva Ježíšova (jezuiti) Hurtado Pérez (rektor od 4. 10. 1566 do 8. 9. 1580)

Vysokoškolská výuka byla zahájena až tři roky po založení univerzity v roce 1576, kdy Angličan George Warr začal přednášet filozofii. V témže roce se konal i první zápis do univerzitní matricy a zapsaní studenti se podrobili tzv. depozicím neboli beáním, symbolickému obřadu, při němž byli zbaveni neotečených mravů.

▲ Vyhlaška rektora „živné, císařské, královské a biskupské univerzity olomoucké“ Norberta Antonína Schaumburga o inauguraci nově zvoleného, jmenovaného a potvrzeného univerzitního rektora Tadeáše Martina Slavička (rektor od 19. 2. 1770 do r. 1771 a v roce 1773). Inaugurace se konala dne 19. února 1770

Autoritu olomoucké univerzity zvýšilo zřízení zvláštního papežského semináře, nazývaného collegium nordicum, v roce 1578. Dosavadní okruh působnosti olomouckého vysokého učení, zahrnujícího od počátku vedle Moravy i Slezsko, Polsko, Pokračování na str. 5

Inaugurační projev děkanky Pedagogické fakulty UP

prof. PaedDr. Libuše Ludíkové, CSc.

Vaše Magnificence, Spectabiles, Honorabiles, vážená akademická obci, vážení hosté, dámy a pánové!

Pedagogická fakulta si v letošním roce společně se všemi ostatními fakultami připomíná 60. výročí obnovy olomoucké univerzity. Těchto šedesát let bylo pro Pedagogickou fakultu UP z celé řady důvodů nelehkých a poměrně komplikovaných, a to jak po stránce jejího organizačního začleňování do svazku univerzity, tak i z hlediska odborného a názorového směřování. Přes tyto skutečnosti, díky zodpovědné práci a velkému nasazení svých pedagogů, dosáhla velmi dobré úrovně.

Dovoľte mi, abych tedy na tomto místě poděkovala především odstupujícímu vedení fakulty, všem akademickým pracovníkům, zaměstnancům, ale i studentům, kteří se zasloužili svou prací o rozvoj fakulty.

Ve své nové pozici chci kontinuálně navázat na dosažené výsledky a tyto dále rozvíjet, ale současně se domnívám, že nastal čas, aby se fakulta dále profilovala jako moderní fakulta s širokou nabídkou, která nejen osloví potenciální posluchače v České republice, ale i v zahraničí.

Za stěžejní v oblasti vzdělávací činnosti považuji provedení komplexní analýzy stávajících studijních oborů pěstovaných na PdF UP, a to zejména z pohledu zájmu uchazečů, uplatnitelnosti absolventů na trhu práce a konkurenceschopnosti s cílem nalézání nových možností, kombinací, o které má terén zájem. Současně je třeba urychleně dokončit strukturalizaci studia. Domnívám se, že na fakultě je možno rozvíjet i nové obory, které budou v rámci České republiky jedinečné, a tím zajistit i PdF UP jistou exkluzivitu mezi ostatními fakultami tohoto typu. Nové obory mohou přitáhnout zájem dalších posluchačů, mohou se stát zajímavými i pro zahraniční kontakty i výzkum.

V rámci stávajících studií i nově připravovaných by měl být kladen větší důraz na možnosti studia jazyků, aby si studenti mohli volit nejen jeden jazyk, jak je tomu dosud. Dále je nutné se připravovat na změny, které v dalších letech v důsledku demografického vývoje nastanou. Fakulta se tedy bude muset, pokud nebude chtít snížit počet studentů a omezit některé obory, obracet na jinou věkovou strukturu uchazečů, a to nabídkou kombinovaných a distančních forem studia.

V souladu s celospolečenským trendem bude třeba dále rozvíjet nabídku v rámci celoživotního vzdělávání. Středisko celoživotního vzdělávání ve spolupráci s řadou kateder odvádí kvalitní práci a již nyní poskytuje širokou nabídku programů, ale opět zejména ve vazbě na novou legislativu a demografický vývoj bych považovala za potřebné se zaměřit na další nové programy a připravovat je s podporou moderních technologií.

Třetím stupněm vysokoškolského studia jsou doktorské studijní programy. Osobně považuji realizaci těchto studií za velmi důležitou, neboť fakulta si tak může vychovávat mladé vědecké pracovníky, kteří velmi často po absolvování projevují zájem zůstat pracovat na PdF UP. Cestu ke zkvalitnění této oblasti vidím ve dvou směrech, jednak v rozšíření doktorských programů o další obory a současně v rozšíření nabídky studia v cizích jazycích. Přijímání zahraničních doktorandů může pomoci nejen porovnání úrovně se zahraničím, ale i k dobré reklamě školy ve světě.

Pro rozvoj fakulty je pochopitelně důležité věnovat systematicky pozornost i výzkumné činnosti. Jsem přesvědčena, že i na naší fakultě je mezi pedagogickými pracovníky dostatečný potenciál k získávání větších projektů. Cestu spatřuji ve vyjasnění si priorit výzkumu na PdF UP, v užší spolupráci kateder při vytváření výzkumných kolektivů, v přípravě

Prof. L. Ludíková, CSc., kterou zvolil Akademický senát PdF UP 2. 11. 2006, nastupuje do prvního funkčního období, v němž střídá bývalého děkana prof. F. Mezihoráka, CSc.

V předchozích třech letech působila jako prorektorka UP pro záležitosti studentů a jako vedoucí Katedry speciální pedagogiky PdF UP.

foto -tj-

projektů s větším předstihem. Za potřebné považuji i vyhledávání potenciálních partnerů pro výzkum nejen v České republice.

Fakulta má navázány vztahy s několika zahraničními vysokými školami, tento stav je třeba dále rozvíjet. Stále ale poměrně málo studentů vyjíždí na semestrální pobyty, ale ještě méně studentů ze zahraničí studuje na PdF UP. Pro zlepšení situace může napomoci již zmíněná akreditace studií v cizích jazycích.

Fakulta je pochopitelně hodnocena i ve vazbě na počet docentů a profesorů. Kvalifikační struktura se pozvolna lepší v počtu absolventů doktorských studijních programů. Zde fakulta v posledních letech zaznamenala nárůst, ale v počtu profesorů a docentů situace není již tak dobrá. Za nepřiznivou je třeba hodnotit i věkovou strukturu docentů a profesorů. Jsem přesvědčena, že na naší fakultě je řada pracovníků, a to i mladších, kteří se mohou úspěšně ucházet o habilitaci či profesorské řízení, ale je třeba jim více připravit podmínky, využít více možností v rámci tvůrčího volna, rozvojových programů i v rámci finanční motivace.

Pedagogická fakulta nemá prozatím problémy s nezájmem uchazečů, i když pochopitelně jsou obory, které mají více zájemců a jiné, kde se zájem pohybuje kolem směrného čísla pro přijetí. Tento zájem svědčí mimo jiné o skutečnosti, že o profesi pedagoga je stále mezi mladými lidmi zájem. S již zmíněným demografickým vývojem ale může nastat situace jiná a studenti si pochopitelně budou více vybírat. Proto vedle atraktivnosti nabídky a kvality studia je třeba jim zajistit větší propojení s garantujícími katedrami, možnost zapojení již v pregraduální přípravě do výzkumných projektů kateder. Již dnes řada studentů dosahuje výjimečných výsledků, ale tyto nejsou dostatečně propagovány, na rozdíl od studentů jiných fakult a toto je třeba změ-

Dokončení na str. 5

Inaugurační projev děkana Přírodovědecké fakulty UP prof. RNDr. Juraje Ševčíka, Ph.D.

Vážený pane rektore, dámy a pánové,

je mi velkou ctí a je zároveň velmi zavazující přebírat dnes odznak úřadu děkana za vaši účast. Dovoďte mi, prosím, využít této příležitosti a podělit se s vámi o několik myšlenek, které v těchto chvílích považují za významné.

Nemá smysl si klást nízké cíle a naším cílem je být fakultou výzkumnou, radící se k evropské a jednou snad i světové špičce. Něčeho takového není snadné dosáhnout. Je k tomu třeba řady podmínek a já bych rád využil této příležitosti a zmínil několik nejdůležitějších.

Naprostou nezbytné je mít sešnané týmy mimořádně šikovných a motivovaných spolupracovníků. Jsem vděčný svým kolegům, že takové týmy vytvářejí, jsem jim vděčný za jejich píli, houževnatost, odhodlání vítězit – věda je dnešce přece velká soutěž, jsem jim vděčný za jejich obětavost při předávání jejich schopností a při překonávání nespočetných překážek. Chci se zasadit o to, aby naši pracovníci zůstávali ve své činnosti dobře motivovaní a nadšení, chci, aby k nám přicházely nové mladé síly. Toto je náš největší kapitál a o něj musíme dobře pečovat.

Když už děkuji svým současným kolegům, nesmím opomenout ani své předchůdce: ty, kteří budovali fakultu v mnohem těžších podmínkách, než máme my.

Prof. J. Ševčík, Ph.D., byl zvolen děkanem Akademickým senátem PŘF UP 23. 11. 2005. V nejvyšší akademické funkci fakulty střídá prof. L. Dvořáka, CSc. V minulých třech letech zastával pozici proděkana PŘF UP pro vědecké a výzkumné záležitosti. Je členem Katedry analytické chemie.

foto -tj-

Jsem jim vděčný za to, že nám předali mnoho ze svých schopností a někteří i to nejdůležitější – vášnivou touhu po poznání. Díky jim dnes máme na čem stavět.

I vnější podmínky jsou naprosto zásadní. Jsem rád, že nacházíme uznání a vstřícnou ruku jak u představitelů státu, tak i našeho kraje a města. To, jaké hříště nám narýsuje, jaká pravidla hry nám stanoví, i to, jak nám při vlastní hře fandí, má nesmírný vliv na naše výsledky. Chci vyslovit uznání všem těm, kteří s námi trpělivě spolupracují a svým přístupem nám pomáhají vytvářet solidní prostředí. Bude mi ctí, když naše fakulta bude moci vracet spoluobčanům zúročené to, co takto dostává.

S tím vším souvisí hodnota, kterou považují snad za nejvýznamnější a které bychom si měli na univerzitě nesmírně cenit – akademická svoboda. Je chybou brát ji za něco samozřejmého a zacházet s ní lehkovážně. To, že si sami můžeme vytýčovat směr naší práce, že si sami můžeme vybírat, kdo nás bude řídit, je výsada, kterou se kromě nás – zvědavců z povolání – může pyšnit málokterá profese. Jako cokoliv cenného, akademická svoboda se dá zneužít. Ale dá se také jako nenahraditelný nástroj využít k získávání výsledků, ke kterým bychom se jinak stěží dobrali, k vítězství, která lákají každého hledajícího vědce. Chci se zasazovat o to, abychom na našem pracovišti mohli této výsady užívat v co největší míře, využít ji k dosažení těch nejvyšších cílů a usilovat o to, aby z ní nakonec mohli mít užitek všichni lidé.

Děkuji vám za pozornost.

Inaugurační projev děkanky Pedagogické fakulty UP prof. PaedDr. Libuše Ludíkové, CSc.

Dokončení ze str. 4

nit. Za užitečné považují obnovení Studentské vědecké činnosti na PdF UP, která může být pro řadu studentů dobrým odrazovým můstkem k další vědecké práci, k možnostem porovnání jejich schopností a současně i k propagaci fakulty.

Vize rozvoje fakulty nelze realizovat bez zajištění odpovídajících materiálních podmínek. Bude třeba dále pokračovat ve zvyšování standardu vybavení učeben, zřizování speciálních laboratoří, ale i obměně pochopitelně postupně zastarávajícího, zejména počítačového vybavení. Vedle prostředků z dotace je třeba více se orientovat na možnosti získávání financí v rámci různých projektů. Za klíčové považují ve spolupráci s vedením UP dořešení dislokace PdF UP pro další léta.

Mými nejbližšími spolupracovníky budou doc. B. Novák, CSc., proděkan pro studijní záležitosti a statutární zástupce, doc. K. Vitásková, Ph.D., proděkanka pro oblast vědy, výzkumu a zahraničních vztahů, Ing. Paed. C. Serafín, Dr., proděkan pro organizaci, rozvoj a celoživotního vzdělávání a PhDr. M. Klement, Ph.D., proděkan pro informační a vzdělávací technologie.

Naší snahou je, a věřím, že i za plné podpory akademické obce, posunout pedagogickou fakultu dále směrem k úspěšnému fungování jako moderní fakulta, která bude schopna zaujmout odpovídající pozici nejen v evropském vzdělávacím prostoru.

Z historie olomoucké univerzity

Pokračování ze str. 4

Uhry a rakouské země, se rozšířil ještě o Německo, skandinávské země a východní Evropu. V předbellohorském období se tak olomoucká univerzita skládala ze souboru propojených a na sebe navazujících učilišť a ubytovacích zařízení; univerzitní studium tvořily kurz filozofie (od r. 1566) a kurz teologie (od r. 1582).

V době českého stavovského povstání byl jezuitský řád z Moravy vykázan a olomoucká univerzita na čas zanikla. Znovu byla obnovena roku 1621 po potlačení stavovského povstání.

▲ Titulní list německé publikace věnované vyhlášení slavnosti obnovení univerzity v Olomouci pod názvem C. k. Františkova univerzita; slavnost se konala 11. února 1828

Dalšímu rozvoji olomoucké univerzity zabránila třicetiletá válka a zejména švédská okupace Olomouce v letech 1642–1650, jež připravila univerzitu o její bohatou knihovnu. V Královské knihovně ve Stockholmu se tak ocitl olomoucký kolektář – kodex vzniklý v roce 1142 ve skriptoriu olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka opatřený dedikační iluminací.

Po ukončení třicetileté války rozvinuli olomoučtí jezuité rozsáhlou stavební činnost a postupně vybudovali velkolepé barokní objekty pro účely řádu (novou budovu koleje), ale také univerzity (dva konvikty, školní budovu, chrám P. Marie Sněžné, seminář sv. Františka).

Na olomoucké univerzitě se úspěšně pěstovala řada vědeckých disciplín – matematika a fyzika (Jakub Kresa, Jan Tesánek), astronomie (Valentin Stanzel) i hebrejistika. Olomouckou univerzitou prošli matematik Marcus Marci a historik Bohuslav Balbín.

▲ Studující chirurgie na medicínsko-chirurgickém studiu (K. k. medizinisch-chirurgische Lehranstalt in Olmütz) v Olomouci s prof. Med. Dr. Arthurem Willigkem roku 1869. V roce 1848 bylo toto studium odlučeno od Františkovy univerzity a jako samostatný ústav v čele s direktorem existovalo do roku 1871, kdy byl tento ústav zrušen

Teologické zaměření jezuitské univerzity v Olomouci se od 30. let 18. století setkávalo s protesty moravské zemské šlechty, která prosadila, že zde bylo dekretem římsko-německého císaře Karla VI. ze dne 26. března 1725 zřízeno collegium nobilium – stavovská akademie. Během vlády Marie Terezie (1740–1780) bylo vysoké školství v habsburské monarchii reformováno s cílem podřídit je státní kontrole. Roku 1752 byl i na olomoucké univerzitě ustaven úřad studijních direktorů fakult, podřízených přímo panovníci. Zrušením řádu Tovaryšstva Ježíšova 21. července 1773 přešlo olomoucké vysoké učení pod státní správu.

Postavení Brna jako faktického hlavního města Markrabství moravského, a i nedostatky v řízení olomoucké univerzity, vedly 24. května 1778 k pře-

Pokračování na str. 6

Z historie olomoucké univerzity

Pokračování ze str. 5

místění moravské univerzity do Brna. Ale již 12. září 1782 byla univerzita dekretem římskoněmeckého císaře Josefa II. přeložena zpět do Olomouce. Zde však byla degradována na tříleté lyceum, neboť císař Josef II. se rozhodl ponechat univerzitu pouze ve Vídni, Praze a Lvově. Samostatnou složkou studia se stalo lékařsko-chirurgické studium připravující ranhojiče a porodní asistentky.

Usilí navrátit do Olomouce plnohodnotnou univerzitu bylo korunováno úspěchem v roce 1827, kdy olomoucký arcibiskup arcivévoda Rudolf Jan, bratr panujícího rakouského císaře Františka I., prosadil povýšení olomouckého lycea na Františkovu univerzitu s fakultami filozofickou, teologickou a právnickou a s medicínsko-chirurgickým studiem.

▲ Rektor J. L. Fischer (uprostřed), prorektor F. Cínek a J. Götz v únoru 1947

Revoluční hnutí roku 1848 nalezlo živnou půdu i na olomoucké univerzitě. Vznikla akademická legie o 382 mužích, jež podpořila akce revolučního studentstva ve Vídni, profesori (např. Ignác Jan Hanuš, Jan Helcelet, Andreas Jeitteles) a studenti se účastnili činnosti politických spolků, podnikli vznik německých i českých novin. Nástup neoabsolutismu i značný úbytek studentů na počátku padesátých let vedly roku 1851 k uzavření filozofické fakulty, začátkem studijního roku 1855–1856 byla zrušena právnická fakulta, načež rakouský císař František Josef I. zrušil svým dekretem ze dne 17. května 1860 Františkovu univerzitu jako celek.

V Olomouci zůstala pouze samostatná teologická fakulta (až do uzavření českých vysokých škol nacisty v listopadu 1939) a dočasně (do studijního roku 1873–1874) medicínsko-chirurgické studium. Historická žezla Františkovy univerzity byla předána k užívání Leopoldově a Františkově univerzitě v Innsbrucku, jež roku 1998 věnovala Univerzitě Palackého kopii rektorského žezla staré olomoucké univerzity.

▲ Pracovna děkana CMBF na sklonku 40. let minulého století

Dne 21. února 1946 přijalo Prozatímní Národní shromáždění Republiky československé zákon o obnovení univerzity v Olomouci pod názvem Univerzita Palackého s fakultami bohosloveckou, právnickou, lékařskou a filozofickou. Rok nato, v den prvního výročí přijetí zákona, byla UP slavnostně otevřena s fakultami bohosloveckou, lékařskou, filozofickou a pedagogickou, jež vznikla samostatným zákonem z 9. dubna 1946. Zákonem deklarovanou právnickou fakultu se v tomto období nepodařilo založit. Prvním rektorem obnovené olomoucké univerzity se stal děkan Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Pokračování na str. 7

Inaugurační projev děkana Fakulty tělesné kultury UP

doc. PhDr. Dušana Tomajka, CSc.

Vaše Magnificence, Spectabiles, Honorabiles, vážená akademická obci, dámy a pánové,

vážím si důvěry, kterou mi akademická obec naší fakulty svojí volbou projevila a cítím ji současně jako závazek vysoké odpovědnosti vůči všem učitelům, vědeckým pracovníkům, studentům i ostatním zaměstnancům fakulty. Na úvod chci poděkovat především odstupující děkance paní profesorce Haně Válkové a ostatním akademickým funkcionářům fakulty, vedoucím pracovišť, akademickým pracovníkům, studentům a ostatním pracovníkům fakulty, kteří se výsledky své práce zasloužili o to, že Fakulta tělesné kultury za dobu svého 15 letého trvání stala uznávaným pracovištěm u nás i v zahraničí. Proto považuji za svůj hlavní úkol tuto pozici fakulty nejen udržet, ale i dále rozvíjet. Na fakultě je dnes řada učitelů, kteří jsou významnými osobnostmi v kinantropologii. I mezi studenty a absolventy najdeme už dost takových, kteří se už dokázali prosadit u nás i ve světě.

Dosažené výsledky nás těší, ale zároveň i zavazují dále rozvíjet pozitivní stránky naší činnosti. Abychom toho dosáhli, musíme mít dostatečný počet kvalifikovaných a pro obor zapálených učitelů středního a mladšího věku.

Naše fakulta je součástí vyššího celku Univerzity Palackého, a proto je pro nás neakceptovatelné jít cestou snižování nároků na kvalitu výuky. Nároky musí být v kontextu s ekonomickými možnostmi a musí respektovat současné trendy, které jsou běžné ve světě, protože i tam je dnes možné část nebo celá studia absolvovat. Musíme si uvědomit, že cesta navyšování rozpočtu prostřednictvím výukových aktivit je v současnosti již prakticky vyčerpána. Musíme proto hledat další finanční zdroje, které jsou nezbytné pro vědeckou i pedagogickou činnost fakulty.

Jsem si vědom, že problém, který musíme prioritně řešit v nejbližší budoucnosti, je jednoznačně posílení vědeckých aktivit. Platí zde víc než kde jinde, že pokud se o nás neví, tedy pokud nejsme ve všeobecně uznávaných databázích, je na nás pohledeno jako na organizaci, která nemá nebo má jen velmi omezenou vědecko-badatelskou produkci. Nedostatečně realizovaná nebo nedostatečně doložitelná vědecko-výzkumná činnost by posunula fakultu mimo vývojové tendence, které jsou prosazovány v oblasti vysokého školství.

Velkou motivací v oblasti vědy a výzkumu představuje přijatý výzkumný záměr „Pohybová aktivita a inaktivita obyvatel České republiky v kontextu behaviorálních změn“. Tento výzkumný záměr navazuje na úspěšně řešený výzkumný záměr „Pohybová aktivita v životě člověka“ v minulých letech, v rámci kterého byla Fakulta tělesné kultury na republikové úrovni koordinujícím pracovištěm celosvětového výzkumu pohybové aktivity. Rozsáhlá mezinárodní spolupráce s univerzitami a vědeckými pracovišti byla podnětem k účasti na dalším celosvětově organizovaném výzkumu pohybové aktivity a životního prostředí. V rámci Evropského sociálního fondu byl fakultě schválen projekt „Restrukturace oboru a inovace curricula studijního oboru Rekreatologie“. Projekt byl zařazen do Operačního programu „Rozvoj lidských zdrojů“. Na řešení tohoto projektu kooperuje fakulta s univerzitami v Brně, Ostravě, Hradci Králové a Liberci. Jedním z nejdůležitějších úkolů je snaha o zlepšení materiálních podmínek pro vědecko-výzkumnou i vzdělávací činnost. Vybudování laboratoří v areálu Neředin (rekonstrukce bývalé vojenské prádelny) zaměřené na výzkum v oblasti biomechaniky, zátěžové fyziologie a psychologie vytvoří optimální podmínky pro řešení výzkumných problémů, a to na úrovni významných zahraničních pracovišť. Za další důležitou vědeckou prioritu považují zaměření na výzkumné granty, jejichž úspěšnost je jednou

Doc. D. Tomajko, CSc., byl zvolen Akademickým senátem FTK UP 9. 11. 2005. Do nejvyšší akademické funkce fakulty nastupuje po bývalé děkance prof. H. Válkové, CSc. V předchozích třech letech zastával na fakultě pozici proděkana pro studium a studijní záležitosti, statutárního zástupce děkanky a vedoucího Katedry sportů.

foto -tj-

z nejdůležitějších položek hodnocení tvůrčího výkonu každého pracoviště.

V oblasti studia bude prioritou reakreditace všech studijních oborů. Základním východiskem bude redukce kurikul jednotlivých studijních oborů, která úzce souvisí s dosažením vyváženého počtu hodin přímé a nepřímé výuky. K tomu je nutné zabezpečit dostatečný počet učebních textů, multimediálních podpor a distančních textů. Při tvorbě studijních oborů je důležité dodržovat vysoké evropské standardy. Naše koncepce vychází z modulární skladby jednotlivých studijních oborů, které umožňují horizontální a vertikální propustnost mezi jednotlivými studijními obory ve studijním programu „Tělesná výchova a sport“. Kromě státních dotací budeme získávat finanční prostředky z nabídkou projektů celoživotního vzdělávání, licenčních kurzů, trenérských škol a krátkodobých kurzů, rozvojových projektů apod. Bude nutné dotvořit organizační podmínky pro realizaci vyššího počtu programů v oblasti dalšího vzdělávání.

Dále se budeme věnovat úspěšnému fungování programu Erasmus-Mundus a dalším studijním programům v kooperaci se zahraničními a dalšími univerzitami. Velkou podporu budeme věnovat rozvoji mezinárodní spolupráce v distanční formě studia (e-learning) mezi Valdosta State University z USA, Abant İzzet Baysal University z Turecka a naší Fakultou tělesné kultury. V současné době je do tohoto vzdělávání zapojeno 85 studentů ze tří univerzit, experti z NASA a celý projekt bude doplněn 8 videokonferencemi.

Chceme vyhodnotit stávající systém evaluace studia v prezenční i kombinované formě s cílem jeho zefektivnění. Dalším důležitým úkolem bude vytvořit systém zajištění zpětné vazby uplatněný v praxi, který je v současnosti jedním z důležitých kvalitativních kritérií hodnocení vysokých škol.

Další rozvoj fakulty je závislý na vytváření optimálních podmínek pro práci studentů všech studijních oborů a jejich budoucí působení v profesích fyzioterapeutů, učitelů, tre-

Dokončení na str. 7

Inaugurační projev děkana Filozofické fakulty UP prof. PhDr. Ivo Bartečka, CSc.

Vaše Magnificence, vážený pane rektore, Spectabiles, Honorabiles, vážená akademická obci, vážení hosté, dámy a pánové,

dovoluji využít vzácné příležitosti inauguračního dne, laskavosti naslouchajících a s připomínáním šedesátého výročí obnovení univerzitního učení v Olomouci vrátit se alespoň náznakem k odkazu minulých staletí.

Před třemi lety jsem ve svém vystoupení – s odvoláním na propůjčená slova moudrých – hovořil o nejvlastnějším opodstatnění existence univerzity, které spočívá v umění a kultuře dialogu – dialogu, který má být doprovázen tolerancí a uvážlivým jednáním.

I pro tentokrát volím příklady téhož, příklady hodné následování, a to v prostředí, které je univerzitě nejbližší, u osobností, které propůjčily či mohly propůjčit své jméno olomoucké univerzitě.

Dnes je již méně známo, že v době usilování o obnovení univerzity v Olomouci, která zákonem ze dne 21. února 1946 dostala do vínku jméno Františka Palackého, bylo zvažováno i jméno učitele „otce národa“ – Josefa Dobrovského.

Dnešní univerzita si ce nese pojmenování Palackého – a obě alternativy byly šťastnými. A právě ve vztahu k Dobrovskému i k Palackému, ve vztahu Palackého a Dobrovského mi jde o připomínání minulého, které – neboť paměť je vratká – zasluhuje zpřítomnění.

Jako jeden z editorů drobného spisku biografii Josefa Dobrovského, který je uváděn u příležitosti roku 2006, si dovoluji uchopit v autorské licenci hodnocení vzácných povahových vlastností Dobrovského, a to ve prospěch vzácných předností Univerzity Palac-

Prof. I. Barteček vedl Filozofickou fakultu UP v minulých třech letech. Pro druhé funkční období ve vedení fakulty byl Akademickým senátem fakulty potvrzen 2. 11. 2006. Je členem Katedry historie FF UP, kterou v předchozích letech vedl.

foto -tj-

kého a její Filozofické fakulty – jak je popsáno (rozumí se ve vztahu k Dobrovskému vlastnostem) František Palacký.

„Povaha filozofické fakulty ať je šlechetná a povýšena nade sobectví. Nevycerpateľný ať je poklad jejich vědomostí považovaný za majetek všech, kteří jej užívají chtějí. O literární pomůcky své ať ráda se dělí jako o nebohatou tobolku a šatstvo, o které málo dbá. Přátelé a odpůrci ať zajedno jsou, když se jedná něco dobrého filozofické fakultě způsobiti nebo ochotu projevit.“

Na univerzitním učení v Olomouci ne v popularitě stará a nová univerzita ať je nahlíženo, nýbrž v provázanosti minulých předpokladů a současných možností. Je potěšující skutečností, že v obou případech byla a je přítomna filozofická fakulta, že je i nadále povolána rozhojňovat svou oborovou i organizační dimenzi. Minulost i současnost univerzitního dění více než čtyři staletí k tomu vybízí i zavazuje.

Potěší mě, budou-li tato slova přijata s pochopením. Ať můžeme s hrdostí zvolat vivat, crescat, floreat Facultas philosophica, vivat, crescat, floreat Universitas Palackiana Olomucensis.

Děkuji odstupujícím proděkanům Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci uplynulého funkčního období. V novém funkčním období ať ku prospěchu napomáhají proděkani: pan profesor Ladislav Daniel – proděkan pro vědeckovýzkumné záležitosti a statutární zástupce děkana, paní doktorka Jaroslava Honová – proděkanka pro studijní a pedagogické záležitosti, paní doktorka inženýrka Lenka Cimbalníková – proděkanka pro organizaci a celoživotní vzdělávání, a pan docent Wilken Engelbrecht – proděkan pro zahraniční záležitosti.

Inaugurační projev děkana Fakulty tělesné kultury UP doc. PhDr. Dušana Tomajka, CSc.

nerů, cvičitelů, odborníků pro volnočasové aktivity a rekreaci a pro podporu zdraví. Budeme podporovat studenty v doktorském studijním programu formou navýšení a diferenciace stipendií, nabídkou zahraničních pobytů i možností působit na fakultě. Dobré studenty v pregraduálním studiu budeme motivovat prospěchovými stipendii a studijními pobyty na vysokých školách v zahraničí.

Chceme diferencovat platové podmínky učitelů s ohledem na jejich přínos vědeckému a odbornému potenciálu fakulty pod heslem „Pracovat neznamená dělat, ale udělat“.

Splnění všech těchto předsevzetí je nemyslitelné bez aktivního podílu celé akademické obce i ostatních pracovníků Fakulty tělesné kultury.

Mými nejbližšími spolupracovníky v tomto čtyřletém volebním období budou proděkani doc. M. Janura, Ph.D., proděkan pro vědeckobadatelskou činnost a zahraniční styky, který je současně statutárním zástupcem děkana, doc. Z. Svozil, Ph.D., proděkan pro studium a studijní záležitosti a Mgr. R. Šlachta, Ph.D., proděkan pro rozvoj a vnější vztahy.

Jsem přesvědčen, že tento tým bude pracovat s plným nasazením, vědom si odpovědnosti za další vývoj fakulty.

Závěrem mi dovoluji, abych popřál Univerzitě Palackého a všem fakultám do dalších let hodně úspěchů, mnoho vynikajících studentů a aby naši absolventi šířili dobré jméno naší alma mater nejen u nás, ale i ve světě.

Z historie olomoucké univerzity

Pokračování ze str. 6

filozof a sociolog Josef Ludvík Fischer, místo prorektora zaujal prof. ThDr. František Cinek.

Zásadní změny v organizaci olomoucké univerzity předznamenal únorový převrat v roce 1948. Také na olomoucké univerzitě došlo k řadě perzekčních zásahů proti pedagogickému sboru i studentům (tzv. studijní prověrky na přelomu 1948–1949). Z důvodu krátkého trvání Univerzity Palackého však tyto perzekuce postihly ve srovnání s jinými českými vysokými školami relativně malý počet příslušníků akademické obce.

▲ Spisovatel J. Škvorecký králem majálesu v roce 1968

Organizační změny padesátých let zahájilo zrušení cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v roce 1950. Vznik Vysoké školy pedagogické v Olomouci (s fakultami přírodních a společenských věd) roku 1953 znamenal postupný zánik filozofické a pedagogické fakulty. Vysoká škola pedagogická ukončila svoji činnost v roce 1958. Tímto datem se do svazku Univerzity Palackého, představované v letech 1953–1958 pouze lékařskou fakultou, začlenily opět filozofická fakulta a nově přírodovědecká fakulta. Pedagogická fakulta, ustavená v roce 1964, pak doplnila až do roku 1989 tradiční počet čtyř fakult Univerzity Palackého.

Ve druhé polovině šedesátých let se četní učitelé a zaměstnanci olomoucké univerzity zapojili do snah o částečnou liberalizaci totalitní diktatury. Tyto tendence vyvrcholily pokusem o tzv. socialismus s lidskou tváří v roce 1968, likvidovaným invazí armád Varšavské smlouvy do ČSSR 21. srpna 1968 a následnou okupací jednotkami Sovětské armády. Významnými aktéry těchto změn v olomouckém regionu se stali vysokoškolští studenti. V Olomouci vznikla v květnu 1968 nová organizace vysokoškoláků – Svaz vysokoškolského studentstva Čech a Moravy organizující v listopadu 1968 studentskou stávku za obhajobu tzv. pražského jara. V tomto období (1969–1974) došlo také k pokusu o obnovení teologické fakulty, ta ovšem působila pouze jako pobočka litoměřické teologické fakulty.

▲ Rektor F. Gazárek při oslavách 25. výročí obnovení olomoucké univerzity v roce 1971

„Obnovení pořádku“ – tzv. normalizaci let 1969–1989 – zahájily masové personální čistky mezi učiteli a zaměstnanci UP. Různé formy perzekuce zasáhly v první polovině sedmdesátých let každého čtvrtého zaměstnance olomoucké univerzity.

Násilně potlačená studentská demonstrace 17. listopadu 1989 iniciovala vystoupení drtivě většiny národa proti komunistickému systému. Studenti Univerzity Palackého, organizováni studentským stávkovým výborem, představovali v počátcích „sametové revoluce“ jedinou organizovanou protirežimní sílu v Olomouci.

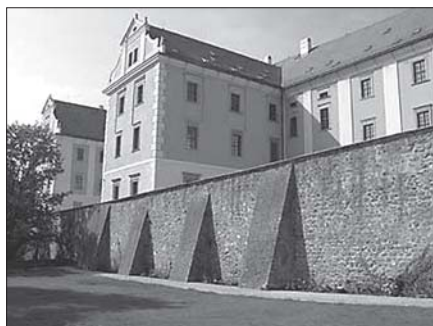
-pur-, foto Archiv UP a -if-

Univerzita Palackého a současnost

V současné době patří do svazku Univerzity Palackého v Olomouci sedm fakult – Cyrilometodějská teologická fakulta, Lékařská fakulta, Filozofická fakulta, Přírodovědecká fakulta, Pedagogická fakulta, Fakulta tělesné kultury a Právnická fa-

kulta, na kterých studuje více než 18 000 studentů. Jejich akreditované studijní programy nabízejí bakalářská, magisterská i doktorská studia; řada vědeckovýzkumných, pedagogických i uměleckých pracovišť dosahuje výsledků stále srovnatelnějších s tuzemskými i zahraničními institucemi.

Listopadová revoluce v r. 1989 znamenala počátek třetí, pro rozvoj univerzity nejdůležitější etapu v dějinách vysokého školství v Olomouci. Univerzita, v jejímž čele stanul rektor J. Jařab, se otevřela Evropě a celému světu, navazuje četné mezinárodní kontakty, podporuje výměnu myšlenek. Svým dominantním postavením dává Univerzita Palackého historické Olomouci charakter typického univerzitního města. Jeho atraktivní starobylé prostředí i inspirující kulturní duch se doplňují s moderními metodami bádání, jež vědecká pracoviště fakult nabízejí. Přímou symbolicky působí nejnovější technologií vybavené Informační centrum s Knihovnou UP, Audiovizuální centrum, Centrem výpočetní techniky a Vydavatelstvím UP umístěné v bývalé barokní zbrojnici z dob Marie Terezie. Akade-

▲ První roky dalších šedesáti let existence Univerzity Palackého povede její nové vedení (zleva): prorektorka pro záležitosti organizace a financování JUDr. L. Lochmanová, prorektor pro oblast studia a studentů doc. M. Chráska, prorektor pro oblast rozvoje a výstavby prof. E. Weigl, děkan Lékařské fakulty prof. Z. Kolář, děkanka Pedagogické fakulty prof. L. Ludíková, děkan Fakulty tělesné kultury doc. D. Tomajko, prorektorka pro oblast vědy a výzkumu a statutární zástupkyně rektora prof. J. Ulrichová, děkan Cyrilometodějské teologické fakulty doc. P. Chalupa, rektor UP prof. L. Dvořák, děkan Přírodovědecké fakulty prof. J. Ševčík, děkan Právnické fakulty JUDr. Mag. iur. M. Malacka, Ph.D., děkan Filozofické fakulty prof. I. Barteček, prorektor pro záležitosti vnějších vztahů Mgr. J. Dürr a předseda Akademického senátu doc. R. Kubínek
-red-, foto -mo-

mická obec i veřejnost využívá Umělecké centrum UP, umístěné v monumentálním barokním komplexu staré olomoucké univerzity – bývalého jezuitského konviktu. K dispozici jsou zde rozlehlé prostory pro teoretickou i praktickou výuku na uměnovědných a uměnovýchovných katedrách i ke kulturnímu využití pro širokou olomouckou veřejnost. Více než čtyřicetiletou tradici má Academia film Olomouc, mezinárodní festival dokumentárních filmů a videoprogramů.

-rp-, -red-, ilustrační foto -tj-

Otázka pro ředitele Archivu UP

PhDr. P. Urbáška

Proč nese olomoucká univerzita jméno

Františka Palackého?

PhDr. P. Urbášek: Dnes nevíme, jakými konkrétními cestami se ubíraly diskuse o názvu obnovené olomoucké univerzity. „Otcově-zakladatel“ obnovené olomoucké univerzity se bezprostředně po osvobození v roce 1945 výrazně opřel o historickou tradici existence univerzity v Olomouci, čímž získali rozhodující náskok před dalšími městy (především Hradcem Králové a Plzní). Výrazným propagátorem této historické tradice byl především tehdejší děkan zdejší teologické fakulty a první prorektor UP František Činek. Ten hovořil o olomouckém „historickém“ a „retribučním“ právu na novou univerzitu. V politicky i národnostně zjištěném poválečném období a v atmosféře všeobecného „úprku nalevo“ však Činek obratně zdůrazňoval historickou kontinuitu zejména ve vztahu ke zrušení olomoucké Františkovy univerzity v roce 1860. Tomu odpovídá i díky zákona o obnově univerzity v Olomouci, kde se zdůrazňuje snaha po odčinění nepřátelských aktů rakouských vlád. V této argumentaci tak jezuitské tradice olomouckého univerzitního učení zůstaly nesporně upozaděny; pravděpodobně opět z taktických důvodů, vždyť rozhodujícími politickými činiteli pro vznik nové univerzity v tehdejší Československu byli poválečný ministr školství a osvěty komunista Zdeněk Nejedlý a předseda vlády levicový sociální demokrat a olomoucký rodák Zdeněk Fierlinger. Předpokládám, že v tomto směru se ubíraly i úvahy o názvu nové univerzity. Historik František Palacký neměl s Olomoucí a její „starou“ univerzitou nikdy nic společného. „Otec národa“ F. Palacký tak především dobově představoval zejména tvůrce národního konceptu českých dějin, který se po traumatu z předcházející nacistické okupace jevil jako obzvláště aktuální a všeobecně integrující. Pripomínám také, že zákon z 21. 2. 1946 kodifikoval název „Univerzita Palackého“. Olomoucká univerzita ovšem – a to včetně oficiálních dokumentů – užívala důsledně po celé období 50. let minulého století název „Palackého univerzita“.

-red-

Univerzita Palackého a já

Ten titulěk je vlastně nehorázná drzost. Stává vedle sebe nesrovnatelné. Nicméně – oba jsme někdy museli začít, třebaže já v Olomouci začínal díky jí, díky její existenci, zatímco ona by se beze mne byla docela dobře obešla. Následujících pár řádek je vzpomínkou na to, jak jsme se na svých životních drahách potkali – a šli (vlastně ještě pořádně) vedle sebe.

Když mne Lékařská fakulta Univerzity Palackého přivínila na svou akademickou hruď (za 960 Kčs tehdejší měny) jako asistenta pro biostatistiku, bylo jí třináct let; v lidském životě je to věk pubertální. Dnes jí čas posunul do věku označovaného antropology jako kategorie senilis – je jí šedesát. Věk akademických institucí se ovšem neřídí hledisky lidskými – přestože jsou výtvorem lidí. Olomoucká univerzita má však ve svém kádrovém materiálu i letopočet mnohem úctyhodnější; od něho uplynulo čtyři sta třicet tři let, což jí i jejím novodobým údům dodává oprávněné historické sebevědomí. Z hledisek lidských je šedesátka lékařské fakulty, fakulturní nemocnice i Univerzity Palackého věk natolik významný, že je na místě jej vzpomenout. Protože už řadu let místo s kytkou v ruce chodívám gratulovat s knížkou v podpaží, činím tak i teď. S vědomím, že biometrie je pouze jedním z desítek oborů na lékařské fakultě pěstovaných, a to dokonce oborem jenom svou aplikací lékařským. Zato však ve všech medicínských oborech aplikovatelným. Takže – díky životu za to, že jsem se po téměř padesát let mohl účastnit ...

Úvodní odstavec knížky prof. S. Komendy: *Biometrie na Tabulovém vrchu a v jeho podhůří (Regionální historie jednoho vědního oboru)*, připravené k vydání ve Vydavatelství UP.